

Nunalerutit, silap pissusaa pinngortitarlu

1. Nunalerutit

Nunalerutit

Kalaallit Nunaat nunarsuarmi qeqertat annersaraat, Amerikallu Avannarliup nunavissuanut ilaalluni. Kalaallit Nunaanni avannarlerpaaq, Kap Morris Jesup, Qalasarsuaq avannarlermiit taamaallaat 740 kilometerisut ungasitsigisumiippoq taamaalillunilu nunarsuarmi avannarlersaalluni. Nunap Isua (Kap Farvel) kujasinnerpaajuvoq Oslo avannarpaseqatigalugu. Avannaaniit kujammut 2.670 kilometerisut isorartutigaaq. Tunumiit kitaanut nunap atitunerpaaffia 1.050 km-iuvoq.

Kalaallit Nunaat tamakkerluni 2.166.086 km²-isut annertussuseqarpoq. Taakkunanga 81 pct.-i sermersuarmik ulissimalluni. 19 pct.-i, 410.449 km²-isut annertussuseqartoq nunaavoq.

2. Silap pissusaa

Silap pissusaa (23. maaji 2014-mi takussutissiami 2.4-mi kisitsisit iluarsineqarput)

Kalaallit Nunaata silaata pissusaa tasaaneruvoq issittoq. Tamanna isumaqarpoq, ukiumut qaammatit kiannerpaaffiusut agguaqatigiisillugit 10 °C qaangerneq ajoraat.

Nunap isorartunerujussua pissutigalugu, avannaani kujataanilu silap pissusia assigiinngitsorujussuuvoq. Taamatuttaaq aamma sineriak sikuneq ajortoq nunalu tiffasissumiittoq assigiinngitsorujussuupput. Kitaani Sarfaq nillerpianngitsoq ammaannartitsisarpaq, Tunulli Sarfaa nillertoq sikorsuaqartitsisartoq sinerissap ammaannarnissaanik killiliisarpaq. Immap sarfai taakku pissutigalugit Tunu issilluartaavoq agguaqatigiisillugu 5 °C ataattarlugu, Kitaanili Upernavik tikillugu issikinnerulluni agguaqatigiisillugu 5 aamma 10 °C-ip akornanniittarpaq.

2013-mi Kalaallit Nunaanni kiassuseq

2013-mi kiattarsimanera issittarsimaneralu, illoqarfinnut agguataarlugit, ukiullu siuliini silap pissuserisarsimasaanut sanilliunneri Takussutissani 2.1-2.3-mi takutinneqarput.

Takussitissiaq 2.1. Illoqarfinni nunaqarfiillu ilaanni agguaqatigiissillugu kiassuseq

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Ukioq
	Grader celciusinngorlugit												
Nanortalik	-2,0	-2,0	0,4	0,9	2,0	4,8	5,8	6,7	5,1	3,0	0,4	-3,9	1,8
Qaqortoq	-2,5	-2,7	0,4	0,8	1,7	4,8	6,8	7,1	4,9	3,3	-1,4	-5,8	1,5
Narsarsuaq	-2,3	-3,5	0,3	1,5	3,6	8,4	10,0	9,4	5,1	2,8	-2,4	-7,2	2,2
Narsaq	-2,0	-3,1	0,3	1,1	2,2	6,2	7,5	7,4	4,3	2,5	-1,2	-5,6	1,7
Paamiut	-4,2	-5,5	-1,3	-0,6	-0,7	2,7	5,4	5,2	3,9	1,8	-1,8	-5,8	0,0
Nuuk	-5,2	-6,9	-3,0	-1,1	-1,0	4,2	7,0	6,8	3,8	1,0	-3,1	-7,0	-0,3
Kapisillit	-6,9	-8,4	-3,4	-0,3	0,2	7,8	9,3	7,5	4,4	-0,1	-4,8	-9,5	-0,5
Maniitsoq	-5,3	-7,5	-3,2	-1,4	-1,1	4,9	7,8	7,2	4,2	0,9	-3,6	-7,7	-0,3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kangerlussuaq	16,8	-17,2	-9,1	-2,3	-0,1	10,9	11,2	7,8	4,0	-4,6	-10,9	-18,4	-3,7
Sisimiut	-9,1	-10,5	-6,3	-3,2	-1,4	5,4	7,8	7,3	4,4	-0,4	-5,4	-9,5	-1,8
Kangaatsiaq	-9,5	-13,1	-10,0	-6,2	-4,5	3,3	5,5	---	---	---	---	---	---
Aasiaat	-8,0	-11,7	-10,0	-5,9	-3,4	4,5	6,5	6,2	3,3	-1,2	-5,9	-9,0	-2,8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Qasigiannnguit	10,6	-13,0	-10,3	-4,8	-3,3	6,9	9,3	7,2	3,5	-3,1	-7,9	-11,8	-3,1
Ilulissat	-9,0	-12,0	-8,5	-4,2	-2,7	6,9	8,0	6,1	3,0	-2,9	-7,8	-11,0	-2,8
Qeqertarsuaq	-8,8	-11,8	-9,0	-5,3	-3,5	5,2	7,4	6,3	3,5	-0,6	-5,6	-8,2	-2,5
Uummannaq	-8,7	-12,8	-9,0	-5,6	-3,5	6,4	9,1	---	---	---	---	---	---
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Upernavik	13,1	-17,1	-12,7	-10,9	-7,8	3,4	7,1	5,4	1,4	-3,0	-9,5	-13,4	-5,8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Qaanaaq	18,5	-21,1	-16,0	-12,2	-5,8	2,2	5,2	4,1	-0,8	-6,0	-15,8	-20,4	-8,9
Tasiilaq (Kulusuk)	-2,6	-3,6	-6,5	-5,2	0,9	4,3	6,2	5,6	3,7	-1,2	-2,9	---	-0,4
Illoqqortoormiut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(Nerlerit Inaat)	14,0	-16,0	-17,4	-11,9	-1,7	4,4	6,2	6,5	1,7	-5,6	-15,2	-10,9	-6,2
Najoqqutaq: ASIAQ													

Takussutissiaq 2.2. 2013-mi illoqarfinni nunaqarfinnilu kissassusiunerpaasartooq

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Ukioq
Grader celciusinngorlugit													
Nanortalik	4,4	6,0	7,9	10,2	11,3	14,6	14,0	16,4	14,5	10,2	11,5	6,0	16,4
Qaqortoq	6,0	6,1	10,1	10,0	11,5	13,8	15,3	13,2	12,4	13,9	8,9	5,0	15,3
Narsarsuaq	4,9	7,7	11,1	10,6	13,9	17,5	19,5	20,7	16,3	16,5	9,8	4,4	20,7
Narsaq	6,7	6,3	9,7	11,6	13,4	15,8	16,6	13,8	15,0	15,1	13,1	5,8	16,6
Paamiut	5,2	5,3	8,4	11,4	6,0	9,5	14,8	13,6	13,9	8,9	11,8	5,5	14,8
Nuuk	7,0	6,5	9,6	11,6	7,7	17,9	18,5	16,5	10,0	7,0	9,3	5,0	18,5
Kapisillit	6,8	6,4	11,4	12,2	10,3	19,8	17,9	15,7	13,9	10,0	10,0	4,7	19,8
Maniitsoq	5,6	4,4	10,9	10,6	8,1	17,3	23,9	17,7	11,1	5,5	7,7	3,8	23,9
Kangerlussuaq	4,8	3,1	11,0	12,5	10,3	21,7	20,3	19,3	14,9	10,8	6,1	4,0	21,7
Sisimiut	6,1	4,4	11,3	10,1	9,0	21,1	20,6	20,4	13,5	5,7	3,2	4,2	21,1
Kangaatsiaq	3,1	-1,3	4,8	5,8	5,0	13,7	19,2	---	---	---	---	---	---
Aasiaat	3,2	0,1	4,8	5,4	5,7	11,1	12,6	11,0	9,9	3,6	3,9	0,7	12,6
Qasigiannuguit	6,7	3,8	10,9	9,7	7,9	17,8	20,4	17,5	14,0	7,7	6,2	3,0	20,4
Ilulissat	5,8	3,6	9,5	8,8	7,4	17,6	18,0	16,2	12,6	7,0	5,5	1,8	18,0
Qeqertarsuaq	3,0	0,1	6,1	4,8	3,2	14,2	14,2	13,7	9,7	5,2	3,4	2,0	14,2
Uummannaq	3,8	1,6	8,0	5,2	4,7	14,8	16,1	---	---	---	---	---	---
Upernavik	0,1	-3,5	6,3	4,5	3,7	12,9	13,6	12,0	11,9	7,3	-3,1	-5,7	13,6
Qaanaaq	5,4	-8,6	9,1	2,2	5,9	10,9	15,2	12,1	6,0	3,5	-7,7	-11,4	15,2
Tasiilaq	3,4	2,2	3,5	3,2	8,6	9,5	17,3	11,9	8,8	7,5	2,6	---	17,3
Illoqqortoormiut (Nerlerit Inaat)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	4,3	-2,9	-3,1	-0,8	8,7	13,8	20,1	17,1	11,8	-0,6	-0,7	1,8	20,1

Najoqqutaq: ASIAQ

Takussutissiaq 2.3. 2013-mi illoqarfinni nunaqarfiillu ilaanni kissarnikinnerpaaffiit

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Ukioq
Grader celciusinngorlugit													
Nanortalik	-9,1	-7,2	-7,6	-6,7	-3,7	-1,1	0,5	1,7	0,6	-1,9	-6,2	-10,7	-10,7
Qaqortoq	-11,9	-10,8	-10,7	-8,8	-5,4	-0,2	0,8	1,5	0,0	-3,1	-7,8	-14,1	-14,1
Narsarsuaq	-11,3	-15,5	-13,4	-9,7	-6,6	0,7	4,2	2,5	-1,7	-6,1	-13,8	-17,5	-17,5
Narsaq	-10,6	-11,7	-10,3	-8,6	-5,4	0,7	2,3	1,8	-1,3	-4,0	-9,1	-14,4	-14,4
Paamiut	-12,5	-10,5	-9,4	-9,8	-6,5	-1,0	0,6	-0,1	-0,7	-2,8	-8,5	-12,7	-12,7
Nuuk	-12,2	-14,9	-14,9	-11,8	-7,0	-1,3	0,7	0,3	-0,6	-3,5	-9,7	-15,6	-15,6
Kapisillit	-18,1	-19,2	-18,4	-10,5	-8,4	1,3	3,2	1,3	-1,5	-7,3	-17,2	-20,3	-20,3
Maniitsoq	-13,6	-14,3	-16,7	-12,3	-7,6	-1,2	1,7	1,4	0,1	-3,4	-8,9	-14,3	-16,7
Kangerlussuaq	-33,9	-34,4	-31,1	-18,1	-14,5	0,9	1,2	-4,4	-6,8	-18,4	-26,6	-33,2	-34,4
Sisimiut	-17,6	-22,3	-22,4	-14,8	-9,8	-1,2	0,7	0,8	-0,7	-7,3	-12,5	-16,5	-22,4
Kangaatsiaq	-18,6	-25,0	-28,5	-18,0	-11,3	-2,5	-0,1	---	---	---	---	---	---
Aasiaat	-16,0	-23,6	-29,3	-17,5	-10,8	-2,0	1,1	1,6	-3,0	-7,2	-10,7	-16,5	-29,6
Qasigiannuguit	-23,7	-28,4	-34,2	-18,7	-13,4	-1,1	2,4	-0,7	-6,4	-11,8	-19,2	-19,7	-34,2
Ilulissat	-21,3	-25,8	-31,5	-16,3	-11,6	-1,7	0,8	-2,9	-6,7	-13,1	-19,2	-19,4	-31,5
Qeqertarsuaq	-17,0	-22,6	-27,5	-16,0	-10,4	-2,1	1,4	2,2	-3,4	-7,3	-10,2	-12,5	-27,5
Uummannaq	-17,9	-26,7	-26,9	-18,0	-9,9	-0,9	2,8	---	---	---	---	---	---
Upernavik	-24,0	-29,7	-27,6	-20,6	-14,7	-5,6	0,8	0,9	-4,3	-9,1	-13,4	-18,5	-29,7
Qaanaaq	-27,0	-31,0	-33,2	-27,5	-14,6	-3,0	0,0	-1,2	-5,4	-16,4	-23,0	-26,2	-33,2
Tasiilaq (Kulusuk)	-10,8	-12,2	-17,8	-13,9	-5,1	-1,4	0,9	0,1	-1,0	-7,3	-10,3	---	(-17,8)
Illoqqortoormiut (Nerlerit Inaat)	-28,7	-29,5	-27,9	-25,6	-12,2	-2,2	0,4	0,2	-5,8	-16,4	-21,7	-25,9	-29,5

Najoqqutaq: ASIAQ

Ullut kiassutsinik uuttuiffiusut

Takussutissaq 2.4-mi Kalaallit Nunaanni silasiorfinnit toqqartukkanit ullut kiassutsinik uuttuiffiusartut takutinneqarput. Ulloq uuttuiffik tassaavoq (kiatsillugu) ullup unnuallu ingerlanerani illup iluani kiassuseq aalajangersimasooq (Kalaallit Nunaanni 19 °C) silallu agguaqatigiissillugu kiassusiata assigiinngissusiat. Ullut uuttuiffiusut piffissami aalajangersimasumi katinneqarsinnaapput, soorlu assersuutigalugu ullorsiutini qaammammi ataatsimi. Ullut kiassutsinik uuttuiffiusut silap pissusaa tunngavigalugu illunik kiassaanermut nukissiorfinni atuinerup annertussusianik oqaluttuartuupput.

Takussutissiaq 2.4. Kiassartariaqassutsimut uuttuutit nalingi illoqarfinnut nunaqarfiillu ilaannut immikkoortiterlugit (23. maaji 2014-mi takussutissiami 2.4-mi kisitsisit iluarsineqarput)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nanortalik	5.483	5.328	5.051	5.874	6.070	6.393	6.306	5.490	6.573	5.998	6.283
Qaqortoq	5.968	6.175	6.004	...	6.377	6.790	>6204.8	5.226	>5582	6.127	6.393
Narsarsuaq	5.866	6.166	5.887	6.303	...	6.523	6.086	4.956	>6293	>5612	6.134
Narsaq	5.894	6.003	>5710	6.204	>5582	6.543	6.154	5.156	6.910	6.096	6.328
Paamiut	6.332	6.457	...	6.664	6.730	7.174	7.408	5.678	6.992	6.725	6.949
Nuuk	6.544	6.962	6.717	6.914	>6904	7.318	>6967.3	6.044	7.597	7.012	7.062
Maniitsoq	...	...	...	6.988	>6821	7.318	7.012	5.882	7.499	6.948	7.059
Kangerlussuaq	7.873	8.759	7.866	8.523	>8005	8.591	8.487	7.146	>8474	8.489	8.292
Sisimiut	7.522	8.021	>7250	7.854	7.626	7.971	7.895	6.606	7.887	7.465	7.537
Kangaatsiaq	7.848	8.233	...	8.180	8.001	8.432	8.298	7.222	8.381	8.197	...
Aasiaat	6.958	7.658	...	7.874	7.908	8.376	>7612.7	6.765	8.037	7.858	7.974
Qasigiannuguit	7.750	8.255	7.615	8.038	7.681	8.130	8.210	6.856	>7484	7.991	8.069
Ilulissat	7.526	8.081	7.517	7.886	7.572	8.388	8.222	6.927	8.261	7.895	7.955
Qeqertarsuaq	7.182	8.029	7.657	7.791	7.370	7.908	7.759	6.973	8.138	7.863	7.839
Uummannaq	7.682	8.579	>7784	...	7.729	8.183	8.080	6.773	7.946	7.908	...
Upernavik	8.165	8.975	8.501	8.778	8.829	9.260	9.072	8.230	8.952	8.804	9.044
Qaanaaq	9.360	10.121	9.538	9.882	9.469	9.837	9.967	9.243	9.982	9.945	10.104
Tasiilaq	6.478	6.893	...	...	6.818	7.084	>6693.5	>5,960	>6761	6.873	>6372
Illoqqortoormiut	8.691	8.367	...	8.718	8.910	8.614	>8529.2	>8,384	>8129	8.641	9.155

Najoqqutaq: ASIAQ

3. Pinngortitaq

Pinngortitaq

Issittumi silap pissusaa nunamut, naasunut uumasunullu pingaaruteqaqaaq.

Naasut

Kalaallit Nunaanni orpiit assigiinngitsut ikittuinnaapput, aasami agguaqatigiisillugu 10 °C qaangerlugu kiassuseqaraangat aatsaat orpiit naasinnaasaramik. Taamaallaat tiffasissumi oqquartanilu orpiit portulisarput.

Naasut qaqqani, qeriuaannartup masarsunni naasartut tasaanerupput, paarmaqutit, kigutaarnat avaalaqiallu. Taakkununnga ilaallutik issuatsiaat orsuaasallu.

Avannarpariartortilluni nillataarneranik sialuisanneranillu pissuteqartumik naasut tamakkua ikiliartulersarput.

Silap pissusaanit naasunik naatitsisinnaaneq killilerneqartarpoq. Kujataani majruuat, naatsiat, kuanniusat naasullu naatinneqartarput. Aamma tamaani orpiit soorlu lærki, orpiliassat sallilikkiassallu avataaniit eqqullugit naatinneqarsimapput. Kiisalu ivikkat karrillu ukiumi savanut nerukkaatissiaralugit naatinneqartarput.

Uumasut

Kalaallit Nunaanni uumasut immammut attuumassuteqarnerupput. Aalisakkat imaanilu miluumasut uumasogatigiinni amerlanerussuteqarluarput, ilaatigut puisit assigiinngitsut tallimat ilaallutik.

Sikusartumi natseq nalinginnaanersaavoq, ammaanartumilu aataaq nalinginnaanersaalluni.

Kitaata qiterpasissua avannarpasissualu aaveqarfiuvoq taamatullu tunumi.

Aamma arferit assigiinngitsut 15 Kalaallit Nunaata imartaaniittarput. Arferit ilaat Atlantikumiit aasaanerani tikittartuupput. Arferni pingaaruteqarnerit tassaapput qilalukkat qaqortat qernertallu kiisalu tikaagulliit tikaagulliusaallu.

Nanoq imarmiuullunilu nunamiuvoq, sikukkut nerisassarsiortuugami. Nanoq taamallaat avannaani tunullu avannaani piaqqisarpoq, taamaattorli sumorujussuaq pisarluni, tassami sikorsuarnut sarfaatittunut ilaalluni nunap isua uiarlugu Kalaallit Nunaata kujataanut allaat pisarpoq.

Uumasut miluumasut nunamiut assigiinngitsut qulingiluaapput, taakkununnga terianniaq kisiartaalluni Kalaallit Nunaat kaajallallugu siumugassaalluni. Ukaleq taamaallat tunup kujataani uumasuunngilaq. Kitaata kujataanit, tassa Arsuup eqqaaniit Avannamut Nuussuaq tikillugu tuttoqarfiuvoq. Aamma kujataani Tuttutuumi Isortumilu nujuitsunik tuttoqarpoq. Taakku Narsap, Ivitittuup Paamiullu eqqaanut siaruarsimapput.

Illoqqortoormiuniit tunup avannaarsuanut umimmaqarfiuvoq. 1960-kkunni kitaanut Kangerlussuup eqqaanut umimmannik amerlanngitsunik nuussisoqarpoq, taakkulu maanna amerlasuunngorsimapput. Taamanermiillu kitaanut avannaanullu sumiiffinnut arlaqartunut umimmannik nuussisoqartarsimavoq.

Tunup avannaa narlumukaaqarlunilu ukaliatsiaqarpoq, aamma amaqqut Kalaallit Nunaanni nungussimasorineqaraluartut maanna taavani siumugassaaalersimapput.

Timmissat 60-it missaat aalajangersimasumik Kalaallit Nunaanni piaqqiortarput. Taakkunannga affaasa missaat aallartartuupput piaqqiorfiup nalaani Kalaallit Nunaanniittartut. Timmiarussat, soorlu naajat assigisaallu, qeperlutuut, mitit aamma appat amerlanerpaajupput.

Kalaallit Nunaanni timmissani kukkukuukunnut akuusutuaq tassaavoq aqisseq.

Kalaallit Nunaata imartaani aalisakkat assigiinngitsut 200-nit ikinnerunngillat. Raajat, qalerallit, saarulliit, saattussat, nipisaat, uiluiit, ammassaat, qeeqqat, suluppaakkat uukkalu aalisakkat ilagiinnarpaat. Kalaallit Nunaanni uumasuutigineqartut ataasiakkaaginaapput. Savaatit Islandimiit Savalimmiuniillu eqqunneqarsimapput, tuttullu nujuitsut Norgemiit eqqunneqarsimallutik.

Qimmit qimuttut Canadap avannaanit inuit ingerlaartut ingiaqatigisimavaat.

Nunanik ilisimatusarneq, naasut uumasullu pillugit adressesemi uani sukumiinerusumik takukkit: www.napa.gl

4. Pinngortitamik avatangiisinillu allaffissornikkut aqutsineq

Pinngortitamik avatangiisinillu allaffissornikkut aqutsineq

Avatangiisinik pinngortitamillu illersuiniarnermut atatillugu suliassat Nunami namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup isumagineqarput.

Suliassaqarfimmut aamma ilaavoq Pinngortitaleriffik. Kingulliulluni taaneqartumit aalisarnermi misissuinerit isumagisarai.

Tamanna pillugu adresseni tulluuttuni sukumiinerusumik takukkit: www.naalakkersuisut.gl aamma www.natur.gl

Pinngortitamik illersuineq

Uumasunik miluumasunik nunamiunik imarmiunillu aqutsineq

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq.

Tamanna pillugu adressesemi sukumiinerusumik takuuk: www.naalakkersuisut.gl

Pinngortitap illersorneqarnissaa pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissutit, sukumiinerusumik Uumasut amerlasoorsuunissaat pillugu isumaqatigiissummik, Timmissat pillugit isumaqatigiissut kiisalu Washingtonimi isumaqatigiissummik taaneqartut Nunami namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup akisussaaffigai.

Taakku saniatigut nunani avannarlerni issittumilu pinngortitaq pillugu suleqatigiinneq eqqissisimatitanillu aqutsineq, tassunga ilanngullugu

Ilulissani nunarsuarmi eriagissassatut eqqissisimatinneqartoq
naalakkersuisoqarfiup akisussaaffigai.

Qanittoq tikillugu Kalaallit Nunaat CAFF-mi (Conservation of Arctic Flora and Fauna) siulittaasuutitaqarpoq, suleqatigiiffissuaq issittumi pinngortitamik illersuiniartuni siuttuuvog.

Tamanna pillugu adressemi sukumiinerusumik takuuk: www.arcticportal.org

Kalaallit Nunaata naalagaaffeqatigiinnermut ilaasutut Washingtonimi isumaqatigiissut, uumasut naasullu nungutitaanissaannut navianartorsiortut niuerutigineqarnerannut tunngasoq atortussaattippaa.

Tamanna pillugu nittartagaq una takuuk; www.cites.org

Ramsar isumaqatigiissummi timmiaqarfiit pingaaruteqartut pineqarput.

Tamanna pillugu nittartagaq una takuuk: www.ramsar.org

Uumasut amerlasoorsuunissaat pillugu isumaqatigiissummi uumassusillit tamarmik amerlasoorsuunissaasa illersorneqarnissaat pineqarpoq.

Tamanna pillugu nittartagaq una takuuk: www.cbd.int

Nunanut avannarlernut tunngatillugu Kalaallit Nunaat pinngortitamik illersuinnermi aamma Nunarsuarmi uumassusillit ataqatigiinnerannut tunngassuteqartunut Nordisk Ministerrådimi suleqatigiissitani peqataapput.

Tamanna pillugu nittartagaq una takuuk: www.norden.org aamma tamanna pillugu adresse sukumiinerusumik takuuk: www.naalakkersuisut.gl

Nunanik eqqissisimatitsineq

Pinngortitaq illersorniarneqarpoq nunatanik eqqissisimatitsinikkut, nersutini timmissanillu eqqissisimatitsinissamik aalajangersagaliornikkut aammalu pinngortitap illersorneqarnissaani soqutigisanik ataatsimoortitsinikkut.

Kalaallit Nunaanni sumiiffiit makku eqqissisimatitaapput:

- Qinguata qoorua Nanortallip eqqaaniittoq Kalaallit Nunaanni avaalaqiakulooqarnersaanera pissutigalugu.
- Qeqertaq Unartoq Nanortallip eqqaaniittoq kissartumik puilasooqarnera pissutigalugu.
- Ivittuup eqqaani Ikkami ujaqqat kalkillit napasut immikkut ittut pissutigalugit.
- Qeqertaq Akilia Nuup eqqaaniittoq ujaqqat qanganisarsuit pissutigalugit.
- Arnangarnup Qoorua Maniitsup eqqaani naasut uumasullu immikkooruteqartut kulturikkullu oqaluttuarisaanikkut soqutiginaateqartut pissutigalugit.
- Qeqertarsuarmi Naasorsiooqarfiup naggorilluinnarnera pissutigalugu.
- Upernaviup Qaanaallu akornanniittoq Qimusseriarsuaq, aasakkut qilalukkat qernertat katersuuffigisartagaasa aapparimmagu.
- Kangia nunap pissusia immikkorluinnaq innera pissutigalugu. Kangia UNESCO-p nunarsuarmi kulturikkut pinngortitaassutsikkullu eriagissassatut allattorsimaffianut 2004-imi World Heritage List-mut ilanngunneqarpoq.

- Avannaani Tunullu avannaani nuna allanngutsaaliugaq, nuna én million kvadratkilometerit sinnerlugit annertussusilik, eqqissisimatitsinikkut issinnerusumi pinngortitap illersorneqarnissaa siunertaralugu. Nuna allanngutsaaliugaq uumassusilinnik peqarfittut Unesco-p Man and Biosphere programiata ataani inissisimaffeqarpoq (MAB).

Pilersaarut taaneqartoq kingulleq pillugu, adressemi sukumiinerusumik takuuk: www.georgewright.org

Nunatsinni nunatat pingaartumik timmissat illersorniarlugit eqqissisimatitaasut aqqaniliupput.
Tamanna pillugu nittartagaq una takuuk: www.ramsar.org

Nunat eqqissisimatitat km²-inngorlugit angissusaat takussutissiaq 1-mi takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 4.1. Nunat eqqissisimatitat km²-inngorlugit.

Nunat eqqissisimatitat	km ²
Qinguata qoorua	30
Uunartoq	5847
Klosterdalen	24
Ikkami ujaqqat	573
Akilia	1
Austmannadalen (Kuussuaq)	587
Arnangarnup Qoorua	90
Naasorsiooqarfik	2605
Qimusseriarsuaq	7985
Ilulissat Isfjord	3998
Kitsissunnguit	69
Avannaani Tunullu avannaani nuna	952700
km-it katillugit	974509

Najoqqutaq: Nunamut namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik

Avatangiisinik illersuineq

Avatangiisinut tunngasunut akisussaaffeqarneq Namminersorlutik Oqartussaniippoq. Avatangiisit pillugit peqqussutit kommunit nalinginnaasumik isumagisaraat. Suliffeqarfiit annerusumik mingutitsisut Namminersorlutik Oqartussanit akuerineqartarput, nutaanik sanaartornermi suliffeqarfinnullu piusunik alliliinermi.

Suliffeqarfinnut annerusumik mingutitsisunut, imeqarfinnik illersuinermut nakkutilliinernullu sulianut tamanut nunatsinni nakorsaaneqarfik tusarniaaffigineqartarpoq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik pillugu nittartakkami uani sukumiinerusumik takuuk: www.peqqik.gl

Nunani tamalaani avatangiisinik illersuiniarnermut suleqatigiissitat Arctic Monitoring Assessment Programme (AMAP) aamma Protection of the Arctic Marine Environment (PAME) aqqutigalugit nunami namminermut, pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik suleqataavoq.

Suleqatigiissitat killeqarfiit akimorlugit mingutitsinerit silaannaallu
kissatsikkiartornera nakkutigisaraat issittumilu nunat
mingutitsineqarnerannik killilersuiniarnernik suliniuteqartuullutik.
AMAP pillugu nittartakkami uani sukumiinerusumik takuuk: www.mst.dk
PAME-lu pillugu adresse: www.arcticportal.org

Aamma Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiiffiata ataani
suleqatigiissitanut Affaldsgruppen (eqqagassanut) Kalaallit Nunaat
peqataavoq.
Suleqatigiissitat taakku marluk pillugit nittartakkani sukumiinerusumik
takukkit: www.norden.org

Signatur forklaring:

... Oplysninger foreligger ikke
.. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
. Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
* Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse

E-mail: stat@stat.gl

2014 ukiumoortumik paasissutissat

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: +299 34 57 70 · Fax: +299 34 57 90
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

